

ИСТОРИЧЕСКИ И ЕТНОЛИНГВИСТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК

ТАТЯНА АЛЕКСАНДРОВА

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“
ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
t_alexandrova_@mail.bg

Настоящият брой на сп. „Български език“ включва седем оригинални статии, които разглеждат исторически и етнолингвистични въпроси на българския език върху езиков материал от широк исторически диапазон – от среднобългарския период до Българското възраждане през XIX век.

Марияна Цибранска-Костова в статията си „За полипрефиксацията като преводачески подход в славянския превод на „Паноплия Догматика“ от Евтимий Зигавин“ анализира три- и четирипрефиксални лексеми според писмени данни от превода на Паноплия Догматика на Славянския юг от началото на XV в. Установява се, че по отношение на полипрефиксацията в превода се възпроизвеждат устойчиви тенденции, предпочитани от атонските и търновските книжовници през XIV в., но се проявява и индивидуална вариантност и съобразяване със стилистиката на контекста.

Мария Китанова представя „Когнитивна синтетична дефиниция на концепта РОДИНА в български език“ по методологията на Люблинската когнитивна етнолингвистика. Накратко са разгледани и останалите шест постулата, върху които се изгражда етнолингвистичният анализ на определени концепти в тази школа. Когнитивната дефиниция на концепта РОДИНА е част от по-голямо изследване върху този концепт по проекта EUROJOS 2.

Ваня Мичева разглежда връзката между „Новобългарските дамаскини и традиционната българска култура“. Изследват се елементи от християнската културна парадигма и от дохристиянски представи в картината на света, отразена в езика на новобългарските дамаскини. Представят се данни за връзката между съдържанието на дамаскините и традиционната българска култура. Анализират се феномени като обожествяване на природата, традиционни представи за пространството и времето и др.

Георги Митринов в статията „За граматичните промени при употребата на местоименни форми в късните адаптации на недамаскинови слова

през XIX век (Райковски дамаскин)“ прави съпоставка на местоименни форми, включени в текст от книга на Йоаким Кърчовски и в негов препис – част от Райковския дамаскин. Показани са особеностите на употреба на лични местоимения в изходния текст с кирилска графика и в преписа с гръцка графика, като е очертана тенденцията за употреба на форми от родопските говори в преписа.

Татяна Брага разглежда „Одески дамаскин № 37 (63) – новобългарски паметник от Котленската книжовна школа. Палеография. Кодикология. Датировка“, като насочва вниманието към новобългарски дамаскин от XVIII век – част от ръкописната сбирка на В. И. Григорович, съхраняван извън България, и прави палеографско и кодикологично описание на паметника. Анализът на графичните особености, украсата и орнаментите го поставя сред кръга на ръкописното наследство на Котленската книжовна школа.

Мария Деянова извършва „Наблюдения над прилагателните имена в „История славявобългарска“, като проследява разрушаването на черковнославянската опозиция между сложни и прости форми на прилагателните имена по признака определеност в различни синтактични позиции. Установява се и противоположна новобългарска тенденция при употребата на проста форма в контексти, типични за сложната. Потвърждава се тезата на Л. Андрейчин, че под „горния пласт“ на черковнославянските форми прозира новобългарската „основа“ на Паисиевия текст.

В „Приносът на „Славеноболгарский предручний послателник за наставление на болгарските юноши“ (1835) на Неофит Бозвели и Емануил Васкидович за развитието на българския възрожденски епистоларен стил“ Мария Мицкова разглежда текстовата структура на един от първите печатни писмовници в историята на българската дидактична литература и неговата роля за развитието на епистоларния стил. Анализира се виждането на авторите за структурата, реквизитите и етикетните формули на писмата.

✉ доц. д-р Татяна Александрова

Секция за съвременен български език

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“

при Българската академия на науките

бул. „Шипченски проход“ 52, бл. 17, 1113 София, България